

ĆWICZENIA PERCEPCJI SŁUCHOWEJ I SŁUCHU FONEMATYCZNEGO

1. Ćwiczenia percepcji słuchowej

Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu analizatora słuchowego dziecko spostrzega, zapamiętuje i rozpoznaje dźwięki, wśród których znajdują się i dźwięki mowy.

Poziom rozwój percepcji słuchowej w zasadniczy sposób decyduje o postępach w rozwoju mowy i nauki czytania. Na czynność spostrzegania słuchowego dźwięków mowy składają się czynności: spostrzeganie i odróżnianie od siebie wypowiedzianych oraz zjawisk prozodycznych (miejsce akcentu intonacji zdania, tempa mowy).

Zaburzenia percepcji słuchowej uwidaczniają się, gdy dziecko ma problemy:

- w wyodrębnianiu dźwięków ze struktur złożonych (głosek i sylab ze słów, słów ze zdań), są przyczyną nieporozumienia poleceń lub treści opowiadań oraz niepowodzeń w początkowej nauce czytania ,
- w różnicowaniu dźwięków mowy, może powodować to nieprawidłowe wybrzmiewanie, utrzymywanie się błędów w czytaniu ,
- w scalaniu dźwięków w złożone struktury, (występuje w czytaniu),
- w zapamiętywaniu słów, form językowych, wierszyków piosenek ,
- w koncentracji uwagi na bodźcach słuchowych.

Proponowane ćwiczenia percepcji słuchowej:

- Rozpoznawanie osób na podstawie barwy ich głosu.
- Rozpoznawanie różnych instrumentów lub innych dźwięków z życia.
- Wyodrębnianie słów na początku, w środku i na końcu zdania.
- Tworzenie wyrazów zaczynających się określoną sylabą lub literą.
- Segregowanie obrazków wg pierwszej głoski.

- Naśladowanie, powtarzanie tekstu wypowiedzianego przez inną osobę.
- Powtarzanie coraz większej ilości słów wypowiedzianych przez inną osobę.

2. Ćwiczenia słuchu fonematycznego

Słuch fonemowy jest to zdolność rozróżniania fonemów, czyli dźwięków mowy ludzkiej.

Należy pamiętać, że dziecko z zaburzonym słuchem fonematycznym dobrze słyszy słowa, lecz nie potrafi różnicować pojedynczych dźwięków lub złożyć ich w całość. Dziecko musi z potoku słyszanej mowy wyodrębnić wyrazy, w nich sylaby, w sylabach- głoski. Aby zrozumieć sens tekstu musi uchwycić kolejność głosek w wyrazie i umieć je zróżnicować. Zaburzenia słuchu fonematycznego utrudniają rozumienie mowy, są przyczyną wadliwej wymowy fonemów, co uwidacznia się w czytaniu i pisaniu.

Przykładowe ćwiczenia:

- Wyróżnianie wyrazów w zdaniu.
- Wyróżnianie sylab w wyrazie, najlepiej za pomocą klaskania (jedna sylaba- jedno klaśnięcie), oprócz tego można bawić się w kończenie wyrazów, podajemy pierwszą sylabę, np. ko-, a dziecko dodaje - ło (koło).

- Wyróżnianie głosek w wyrazach- najpierw na początku wyrazu, potem na końcu i w środku. Można użyć do tego obrazków, spośród, których dziecko wyszuka obrazki zaczynające się lub kończące na daną głoskę.
- Wymyślanie rymujących się wyrazów (czytanie, pisanie, szukanie obrazków itd.).
- Układanie kilku wyrazów w kolejności od najkrótszego do najdłuższego (a, po, las, okno, lalka.
- Rysowanie przedmiotów zaczynających się (kończących, lub mających w środku) na daną głoskę.
- Dobieranie w pary wyrazów, które różnią się tylko jedną głoską (koza- kosa, mama- dama, tata- data, pije- bije, Ala- Ola).
- Podkreślanie czerwoną kredką wyrazów, które "syczą", a niebieską, tych, które "szumią" (sok, puszka, szachy, postój, proszek, ser).
- Rozpoznawanie głosów zwierząt zarejestrowanych na taśmie magnetofonowej. Najpierw będą to głosy zwierząt najbardziej znanych: psa, kota, krowy, kury, koguta, kaczki, gęsi, konia, kurcząt, świni, żaby, gołębia; potem głosy zwierząt, z którymi dzieci stykają się rzadziej, np.: kozy, osła, lwa, mewy, wrony, wróbla, bociana itp.
- Dość trudnym, wymagającym dużego skupienia, jest zadanie odgadnięcia odgłosów docierających zza przysłony (parawanu), albo z sąsiedniego pomieszczenia. Może to być np.: odgłos przelewania wody, rozdzierania

papieru, telefonu, przesuwania krzesła, upadku piłki, gwizdu czajnika, brzęku kluczy, itd.

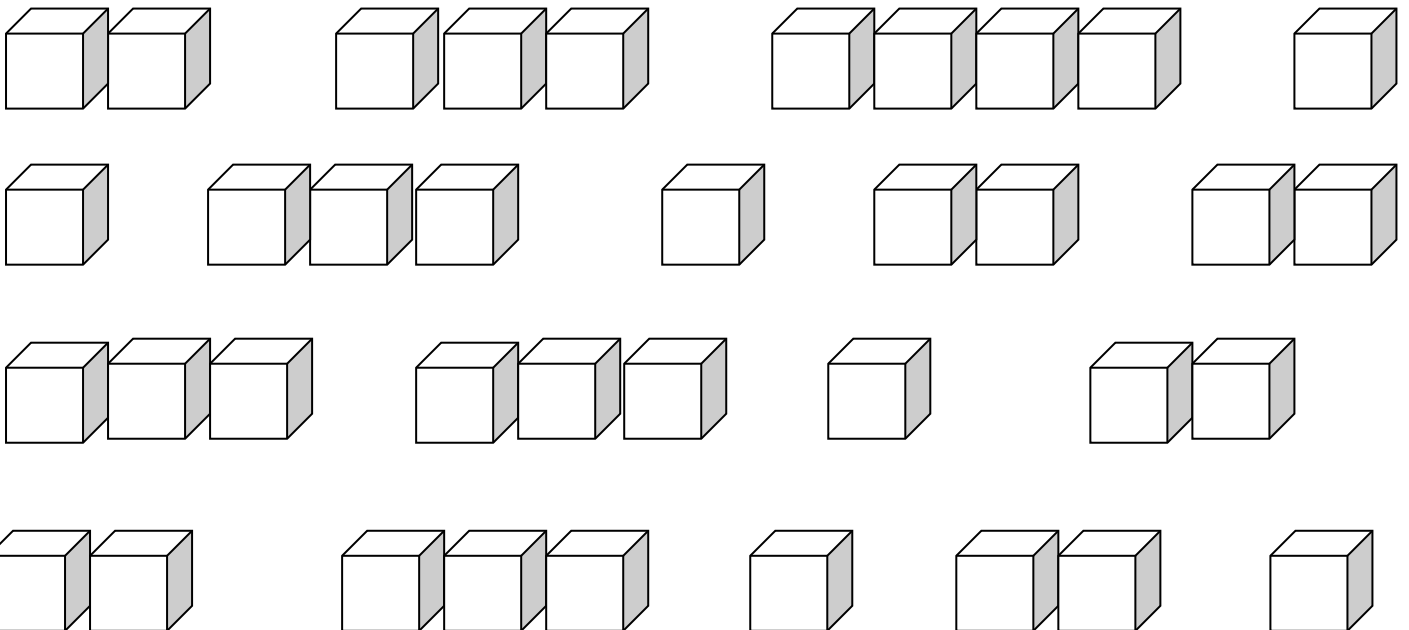
- Udzielanie przez dzieci odpowiedzi na pytanie: co słyszysz? Dziecko z zamkniętymi oczami wsłuchuje się w ciszę - żadne dźwięki nie są wytwarzane celowo. Po krótkim czasie wsłuchiwanie się określają, co słyszy: stukot butów, skrzypnięcie drzwi, szczekanie psa, odgłos samochodów, ptaków, rozmowy ludzi itp.
- Rytmiczne wypowiedzianie treści krótkich wierszy (z wyklaskiwaniem).
- Zabawa "Kto to?" - rozkładamy zestaw obrazków (figurek) zwierząt - kot, pies, kura, krowa, koza, kogut, świnka, koń itp. Dziecko nazywa zwierzęta (ustalenie, że dziecko je rozpoznaje). Następnie mówimy wyraz sylabami, a dziecko dokonuje syntezy i wypowiada cały wyraz wskazując zwierzątko (po kilku razach następuje zmiana ról)..
- Rozpoznawanie obrazków zaczynających się od tej samej sylaby.
- Rozpoznawanie obrazków kończących się tą samą sylabą.
- Sztafeta sylabowa - tworzenie wyrazów rozpoczynających się od tej samej sylaby - mama, makaron, marzenia, makrela itp. lub kończących się tą samą sylabą np. piżama, rama, mama, tama itp.
- Analiza z podskokami - podajemy dziecku wyraz, a jego zadaniem jest podzielić go na sylaby, ale po wymówieniu

każdej z nich musi podskoczyć np. balony- ba(podskok) -
lo(podskok) - ny(podskok).

Odtwarzanie struktur dźwiękowych- propozycje ćwiczeń

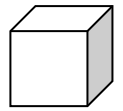
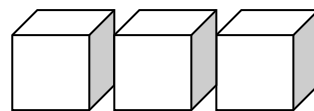
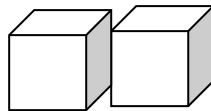
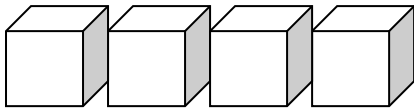
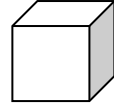
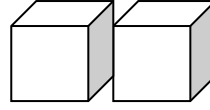
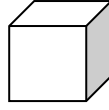
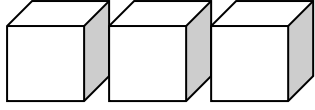
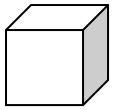
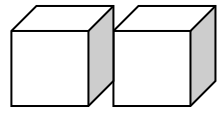
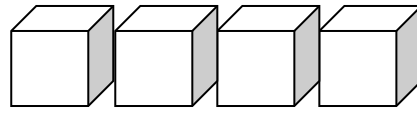
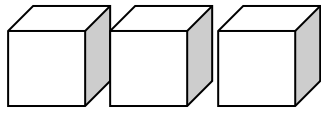
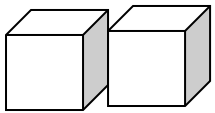
Zadanie 1 - odtwarzanie przez układanie

Dziecko układa klocki według wzoru. Większe odległości między klockami w modelu odpowiadają większym odległościom między układanymi przez dziecko klockami. Potrzebne będzie 10 klocków (najlepiej w jednym kolorze). Następnie wystukuje rytm według ułożonego schematu (np. klaszcząc lub uderzając w stół). Większe odległości między klockami oznaczają dłuższe przerwy pomiędzy kolejnym stuknięciem. Ułożenie klocków w pierwszej kolejności pozwala dziecku przeanalizować dokładnie ilość elementów.

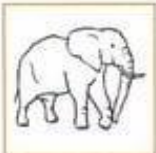

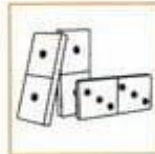

Zadanie 2 - odtwarzanie struktur przez wystukiwanie rytmu

Dziecko wystukuje rytm w podany sposób (klaszcząc, stukając w stół, uderzając w bębenek) - według podanego schematu.

- Posłuchaj wyrazów. Powtórz je, dzieląc na sylaby. Zamaluj pod obrazkiem tyle kółek, ile jest sylab w wyrazie.

1.					
	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○
2.					
	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○
3.					
	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○
4.					
	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○	○○○○

Miłej zabawy życzę

Kasprzak Katarzyna ☺